

~~1929-8~~

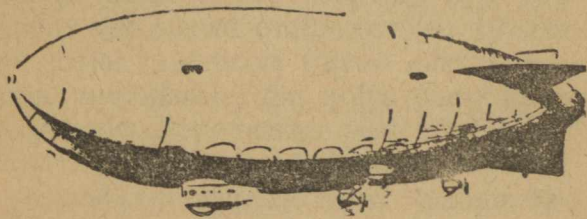
~~87~~

Коми-3

1-253

Н. ГЕМАШКО

СÖВЕТСКÖЙ ДІРІЖАБЛЪАС ЛОÖНЫ!



Г.П.Б-ка обяз. экз.
Лнгр. 1931 год
Акт № *Ц196*

ССРС-са јöзјаслөн шöрсә һіга лезанін
МÖСКУА 1931

Главлит № А-85030

Заказ 42

Тираж 7000 экз.

Книжная ф-ка Центриздата Народов СССР. Москва,
Шлюзовая набережная, 10.

ҒИРІЖАБЛЬ — БУР ОТСАҒЫС ОВМӨС КЫПӨДАН УЖ НУӨДИГӨН.

Аеропланјасөн вывті бур ветлыны да колантор новлөдлыны. Најө кокһидөс, өдјө ветлөны, часнас муноны 200 кілометрөз, пөльза вайөм серҕыс абу зев донаөс, зев ыжыд отсөг сетөны кущөм сурө ужјас нуөдигөн (шуам сиктса овмөсын, мукөдлаын) дај војна дырјі вывті коланаөс. Аеропланјас лыд мијан (воздушнөј флот) өдјө содө. Öнi абу-һин вегі ыжыджык учреждөһнө, фабрік-завод, профсоюз, кодлөн һимыс абу кущөмкө аероплан вылын гөрд эвездакөд ортчөн.

Ғирижабльөн лебавны аероплан дорыс јешшө-на бур, аероплан һекызі оз вермы вермасны сы боксаһ Ғирижабльыскөд. Öғi-кө (медбурторјыс), Ғирижабль

вермө лебзыны вывті ылө пуксывтөг. Гырыс, јон фіріжаблјас вермөны лебзыны пуксывтөг 118 часөз, а медбур аеропланјас лебзөны сөмын пуксывтөг 50 часөз.

Мөскуаө волыс фіріжабл „Граф Цепелін“ 1929-д воын лебзис му сар гөгөрыс. Сіјө 35 сурс кілометрсө муніс сөмын куімыс муас пуксылөмөн. Ставсө сіјө лебзис 21 суткі, а сынөdассө вөлі 12 суткі (өстаткі 8 суткісө шөјтчіс сувтланінјасас). Та өdjө тамында тужсө мукөдногөн һекызі оз поз вөчнысө.

Виқөдлам, мыј дыра позө мунны мукөд ногөн (көрттујөн, мореөн) да фіріжаблөн кущөмкө туж костјас. Мөскуасаң Ташкентө фіріжабл мунө 29 часөн, а корттујөн медөdjө мунөмөн-һін колө мунны һоль суткі. Мөскуасаң Омскө фіріжаблөн позө лебзыны 19 часөн, а позездөн һоль суткі. Јевропасаң Америкаө фіріжаблөн позө мунны 2-3 лунөн, а мореөн, медөdjө муан пароход вылын, 6 суткіөн. Англјасаң Австраліјаө фірі-

жаблөн поӹө лебӹыны 10 суткӹн, а по-
јездӹн да параходӹн поӹө воны сӹмын
30-35 лунӹн.

Јевропасаӹ Аласкаӹ Војвыв полус пыр
поӹө лебӹыны ӹрижаблӹн 3 суткӹ, а му-
кӹд ногӹн — параходӹн, ӹи појездӹн, ӹи
аеропланӹн пуксывтӹг сетӹ мунны он
вермы.

ӹрижаблӹн пуксывтӹг ылӹ лебӹыны
вермӹмыс медса-ӹин бур мијанын, ССРС-
ын. ССРС — став муыслӹн квајтӹд јукӹн-
ыс. Мијан емӹс вывти паскыд месајас,
кӹнӹ ӹекущӹм тујјас абуӹс (Гибырса
тајга, војвыв вӹрјас, тундра да с. в.).
Кӹрттујјас мијан еща. Мукӹд пӹлӹс бур
тујјас еща-жӹ. А ӹрижаблыд, ми адӹы-
лим-ӹин, вермӹ сувтлытӹг лебӹыны вывти
уна.

Мӹд, зев ыжыд буртор ӹрижабл-
лӹн — **сијӹ вывти уна вермӹ лептыны,
нуны.** ӹрижабл вермӹ лептыны да нуны
60 тоннаӹӹ груз. ӹрижаблын ем зев
бур жырјас и ветлысјаслы. Сиӹ-кӹ ӹри-
жаблјас вермӹны уна нуны груз дај јӹзӹс.

А ССРС-лы тајо вывті колантор. Ов-
мөс кыпөдөмлы фіріжаблјас та ногөн
јона вермасны отсавны. фіріжаблөн по-
чө лөсөдны волысөм, почө жітны центр-
јас медылі, бокрын сулалан рајонјаскөд.
Быдөнлы гөгөрвоана, кущөма мјанлы
тајо колө. Центрса учреждннөјаслы по-
чө буржыка вескөдлыны местаса ужјас-
өн, почө, ковмас-кө, регыдөн ыстыны
інструкторјасөс, ужалысјасөс, өдјө мунас
пошта. Сени олыс ужалыс јөзмөн өдјө-
жык кыптас југыдлуныс, култураыс.
Јона-кө ковмас, весіг почө фіріжабл вы-
лын төварјас, прөдуктајас нуны. Кущөм
бур да колана ескө тащөм жітөдыд, шу-
ам, Камчаткакөд*), Сахалнкөд**), Вој-
вывкөд, Закавказјөкөд! фіріжаблјасөн
жітөдсө, волысөмсө лөсөдөмыс јона от-

*) Камчатка — Сібырын асыв-вој берег дор-
ын полуостров.

***) Сахалын — Сібырын асыввыв берег дін-
ын ыжыд ді. Војвыв јукөныс — мјан, а лунвыв
јукөныс — Јапонјалөн.

салас кыпöдны і овмöссö, і культурасö ылі рајонјасын.

Ғіріжаблөн ылі рајонјаскөд воыгөм аеропланјасөн дорыс, весіг парокодјасөн дорыс сувтö донтөгжык. Лөсөдныкө, шуам, Ғіріжаблјасөн лебалөм Владі-востоккөд, позö воңас вужөдны өтi Ғіріжаблөн 2.700 тонна груз. Быд кілограм 750 кілометр саяө нуөм кутас сулавны 26 ур. А пароход вылын воңас позö нуны сөмын 700 тонна. Аероплан вылын позö нуны 150 тонна дај нуөм-сыс доңыс оз кут сулавны 26 ур (Ғіріжаблөн нуөмыс моз), а 1 ш. 50 ур. Сің-кө Ғіріжаблөн груз новлөдлөм донтөмжык, дај өдјөжык мукөд ногөн нуөм дорыс.

Быдөн төдөны, Сөвет Сојузын војвылас вывтi паскыд местајас өнөң-на зев омөла відлалөма, төдмалөма. Ғерт, ескө бөрја војасас тајө ужас лоi кутчiсөма јона. Војвыв мујас төдмавны быд во ветлөны експедијаяс. 1930 воө го-жөмын-на Шмідт јорт експедија адзіс

въл му ылі војвылыс („Візе нима му“) Војвыв саріҕыс. Сөмын төдмавтөм да відлавтөм інјасыс вывті-на паскыдөс. А војвыв төдмалөм куҕа експедиціјаслы вывті-на сөкыд ужавнысө, унаөн вошлөны, кулөны.

Војвыв төдмалөмлы вывті ыжыд отсөг вермас сетны ҕіріжабл. Ылі војвыв-јассө мјан омөла-на төдмалөма, а сенјасын озырлуныс вывті уна. Со, 1923-өд воын сөветскөј експедиціја адҕис камчаткаыс зев уна дај бур нефт.

ҕіріжабллөнем јешшө өтї, вывті бур качество, кодї вывті колана быдсама ісследователскөј (төдмалан) уж нуөдігөн: ҕіріжабл вермө нағмөдны лебҕөмсө, весіг ҕік өтї местаын сулавны. Өтї местаын сулалігөн поҕө планјас месталыс вөчавны, јөзөс леҕавны ҕіріжабл вывсаңыс да мукөдторјас јешшө вөчны.

Сесса-өд ҕіріжаблөн поҕө отсағны і мукөд ужјас вылын, шуам, сїктса овмөсын. Аеропланјас вывсаң өні-һін пызјөны көҕа мујас гағјасөс вїјанторјасөн.

Ғирижабл ыывсаң тајо уҗсө јешшө-һин
кокһи нуөдһысө: сiјө-өд вермө, ковмас-
кө, јона назмөдһы мунөмсө дај сiјө
ыҗыдҗык груз вермө лептыны. Сы вөс-
на оз ков щөкыда мувылө летчывлыны
груз бостһы (пызјанторсө).

Татыс ставыс тыдалө-һин, кущөм ко-
лантор мијанлы ғирижабл, кущөма вер-
мас сiјө отсавһы овмөс нуөдөмһы, кул-
тура кыпөдөмһы.

ҒИРИЖАБЛҖАС ЈОНМӨҒАСНЫ МИЈАН- ЛЫГ ҒОРҖЫҒАН ВҢН.

Сөвет правительство нуөдһис, нуөдө,
дај кутас нуөдһы мирөн олан политика.
Сөмын мијан враҗас дугдывтөг лөсөд-
чөһы Сөвет Сојуз ыылө војһаөһ ускөд-
чыһы, меһым ескө торкһы мијанлыг ов-
мөс кыптөм, социализм течөм. Тајөс зев
лөсыда петкөдһисһы ГПУ-өһ аһдөм да
ердө петкөдөм контрреволюционһөј за-
говорҗас.

Мијанлы колө лонһы пыр даһөһ тајо

уस्कөдчөм кежлас, пыр колө јонмөдны
ССРС-лыг дорјысан вынсө, кыпөдны
Краснөј арміјалыг вынсө. Војна кежлө
лөсөдчөм могыг капиталист государство-
јас јона кутчигисны фіріжаблјас стрөитө-
мө. Имперіалистјас кост војна дырјі-на
(1914 — 17 в.) најө каңалисны фіріжабл-
лыг војна дырјі отсасны јона вермөмсө.
Фіріжаблјасыд вермөны өтї местаын су-
лавны, мунны өдјө, көт һөжјө. На выв-
саң вөлі віңөдөны море вылыг пароход-
јас, пыжјас, бостөны најөс пленө да нуө-
ны портјасас да с. в.

Сесса өд фіріжаблыс лебчыны вермө
зев ылө да көт кор — лок поводфа
дырјі, кымөра дырјі, војын. Сы вылын
војна дырјі вөлі коланінјасө зев ылө по-
ңө лебчывыны. Немецјас весіг лебчыв-
лісны Паріжөң, Лондонөң фіріжаблјас
вылын шыблавны бомбајас, көт ескө
граңица дорсаңыс тајө карјасыс і зев
ылын сулалөны-да. Најө вөлі, лебалөны
унжыкыссө војын, вывті вылыті да төд-
лытөг вөлі ускөдчөны кар вылас.

Ғіріжаблјас унаыс корсавлісны под-
воднөј пыжјас да віставлісны асланыс
суднајаслы, а мукөд ғырјыс весіг вөлі
вөјталөны најөс асныс.

Војна ғырјі Һемецјас вөлі Ғіріжабл-
јасөн новлөдлөны ылі рајонјасө сојан-
јуанјас. „Граф Цеппелін“ Ғіріжабл Бол-
гаріјасаң централнөј Африкаө нуіс 14 тон-
на груз кыщө бостөм Һемецкөј војска-
лы. Ғіріжабл пыр лебҗіс врагјас мујас
вывті.

Бөрја каднас Ғіріжаблјас новлөдлыны
кутісны ас уланыс аеропланјас өшөдө-
мөн.

Муниг мозыс аеропланјас вермөны
торјөдчыны Ғіріжаблҗыс дај бөр өшөд-
чыны Ғіріжаблас. Сің-кө аеропланјас өні
вермыны кутасны важ серті паскыдҗык
местаын лебавны дај Ғіріжаблјассө аеро-
планјасыс јонҗыка вермасны віңны, ус-
көдчасны-кө врагјаслөн самолетјас.

Спеціалістјас арталөмөн 9 Ғіріжабл
разведка ғырјі вермасны вежны 60 креј-
серөс.

Сің-кө војна дырји діріжабл јона вер-
мас отсавны капіталіст госуґдарствојасса
арміјајаслы наступлеңнө нуөдігөн, мыј
вылө-кө ускөдчылігөн, лібө врагјаскөд
воғсасігөн.

Сөвет Сојузса ужалығ јөзлы оз ков
војна. Міјан коммунист партия да Сө-
вет правітелство быд ногыс зілөны, мед
ескө вештыны, не леғны кыпөдны выл
војна.

Сөмын та серті оз-на поғ шуны,
мыј мі көсјам кі суркңалөмөн пукавны
да відчысны, кор буржујјас лебасны
міјан вылө діріжаблјасөн да кутасны
міјанөс лылыны, пазөдны міјанлығ кар-
јас, сіктјас, фабрік-заводјас. Мед төдас-
ны војна кыпөдығјас: мі вөчам ставсө,
нуөдам став мерајассө да воштысам
сетчөғ, мыј Краснөј арміјалөн вооружіт-
чөмыс техника боксаңыс оз ло омөль-
жык капіталіст госуґдаствоса арміјајасығ.
Сөветскөј діріжаблјас кутасны віғны Сө-
вет Сојузлығ граңцајассө.

Одзёдам дзіражаблјас строітом былө гөм чукортөм.

дзіражабл вөчөм абу зев кокнід уж.
дзіражабл абу донтөм: өтї дзіражабл вө-
чөмыс сувтас шөркода 4 мїл. шajt гө-
гөр.

Таыг өтар колө јешшө унатор-на вөч-
ны, мед ескө лөсөдны дзіражаблөн ле-
балөм.

Колө вөчны сувтан (прїчалнөј) мачта-
јас, кытчө сувтөдгө да көртавсө дзі-
жаблыс сулалїгас. Колө строїтны елїнг-
јас — зев гырыг сарајјас віңны дзіражабл-
јассө. Колөны і мукөд пөлөс ужјас. Та-
ыг өтар колө лөсөдны, велөдны дзі-
жаблјассө строїтыгјасөс, сїјөн вескөд-
лыгјасөс. Најө мїјан абуөг-на, дзіражабл-
јассө вөчөмыс мїјан пөштї ез-на мунлы-да.

Өтї кывјөн-кө шуны, дзіражаблјас строї-
төм сувтөдөм могоыс колө нуөдны ыж-
ыд лөсөдчан уж.

Со мыј вөсна осоавїахімлөн Централ-
нөј Сөветыс шуїс өнї заводїтны строї-

ітны сөмын һол ҫіріжабл: „Правда“, „Клім Ворошілов“, „Колхоҫник“ да „Осоавіахім“.

Кушөм сурө организаціяјас завоҫитлісны корны леҫны сөм чукөртны јешшө выл ҫіріжаблјас вылө, („Україна“, „Закавказјө“, „Строїтел“ да мукөд) да Централнөј Сөвет ез леҫ.

Оз ков вывтї паскыда, уналаө шыбласны, оз ков разөдны уна пелө средствојассө. Пуктам медвојдөр став вын тајө һол ҫіріжаблсө вөчөм вылө. Міјанкө лоө тајө һол ҫіріжаблыс, мі вывтїһин јона воҫө тувтчам овмөс да култура кыпөдөмын.

ҫіріжаблјас кутасны лебавны сөветјас страна вывтї, кутасны јітны медпемыд да ылі рајонјассө центрјаскөд, кутасны төдмавны өнөҫ-на һөтї відлавтөм, төдмавтөм паскыд мујас, кутасны отсавны течны социализм сөветјас странаын.

ҫіріжаблјас јонмөдасны міјан страналыс дорјысан вын!

ROMA

15479

Цена 2 коп.

дон 2 ур.

№ Коми-3
1-253



Н. СЕМАШКО

Даешь советские дири-
жабли.

Перевод УЛИТИНА

На зырянском наречии
языка коми

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР.
Москва, центр, Никольская, 10.